

.....
Izhaja vsak dan razen
nedelje in praznika ob
3. popoldan.

Posamezna številka stane
10 vinarjev.
.....

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen političen list.

.....
Po pošti stane mesečno
3 K 20 v

Uredništvo in upravni-
štvo: Schmiderejeva u-
lica št. 5.

Telefon 8/VL
.....

Letnik 2.

Maribor, torek 25. februarja 1919.

Štev. 46.

Velik slepar z hranil. knjižicami prijet.

(Poročilo v »Kletki za zrele ptiče«.)

Potom odredbe deželne vlade — novi davki?

V »Slov. narodu« z dne 20. svečana smo brali v poročilu v 62. seji deželne vlade, da se je sklenilo zjednačiti davke in s posebno naredbo razširiti davek na prirastku vrednosti pri zemljiščih tudi za Štajersko. Gotovo smo vsi narodno misleči sloji na slovenskem Spodnjem Štajerskem vsigdar pripravljani vlado podpirati, med ljudstvom širiti njen ugled in ljudstvo vspodbujati s besedo in vzgledom k pokorščini napram vladnim odredbam, akoravno nam to ni bilo vedno lahko, kajti izšle so naredbe, ki posegajo prav globoko v gospodarsko življenje in so rešile kako pereče vprašanje zelo enostransko, kojim se je poznala da niso bile uvaževane in pretehtane od vseh prizadehtih slojev.

Navajamo na primer naredbo o prisilni oddaji vsega okroglega lesa papirnicam in rudnikom — proti čemur v tedaj obstoječi skrajni sili gotovo ni ugovarjati — pa ta famozna odredba ima dostavek, da »se razveljavljajo vse že obstoječe dobavne pogodbe glede takšnega lesa«. Ta naredba se do danes še ni preklicala ali omilila, akoravno domnevamo, da so potrebe papirnic in rudnikov pokrite.

To je nevzdržljivo, kajti sklenjene pogodbe zasebno-pravnega značaja so vsaki državni oblasti nedotakljive, sicer se neha vsako zaupanje v gospodarskem življenju in je nemogoč vsak gospodarski načrt. Pa to je samo en slučaj. Kakor je g. dr. Ivan Tavčar že razložil popolnoma pravilno pravno stališče imajo naša sodišča po še veljavnih avstrijskih zakonih pravico razsojati o vsaki odredbi, ali pravho obstoja ali ne. Ne verjamemo, da bi naša sodišča priznala deželni vladi pravico

s odredbo razveljavljati zasebnopravne pogodbe.

(Dalje prih.)

Političen pregled.

Francoski in jugoslovanski narod v nerazdruženem prijateljstvu. Ljubljana, 22. febr. (Lj. k. u.) Predsednik deželne vlade dr. Janko Brejc, je prejel od francoskega kapetana Vaulaudea iz Maribora nastopno brzojavko: »Preden zapustimo Slovenijo Vas prosim, da sprejmete z našim spoštovanjem izraz naše zahvale in vzradoščenja nad ljubeznjivim sprejemom ki nam je bil prirejen v Ljubljani, v Mariboru, v Velikovcu in v vseh drugih krajih, kjer budne jugoslovanske čete branijo severne meje svojega ozemlja proti lakomnosti in proti zadnjim nasilstvom docela premaganeja sovražnika. Prosim Vas, blagovolite izraziti našo zahvalo g. dr. Žerjavu, ki nam je tako ljubeznjivo olajšal naše potovanje. Upam, da bo z našim skupnim prizadevanjem in pod avspicijami francosko-slovenske organizacije osnovana srečna bodočnost mogla združiti jugoslovanski in francoski narod v nerazdruženem prijateljstvu. Kapetan Vaulaude, dr. Reverdy.«

Nemčurski tolovaji v Ščavnici pri Radgoni, so v nedeljo streljali na nadrevizorja Pušenjaka (iz Maribora). G. Pušenjak je imel tam gospodarski shod, ko se je po shodu vračal domov, so Nemci nanj oddali 5 strelcev, ne da bi bili svoj cilj zadeli. Ni to že več kot tolovajstvo?

Madžarske tolpe streljajo s topovi. Potniki, došli iz Ljutomera, izpovedajo, da so madžarske tolpe v nedeljo na meji med Ljutomerom in Radenci oddale 9 strelcev iz topov. Madžarske tolpe v tem okraju so večinoma roparji, ki so jih ogrski magnati najeli v ta namen, da izropajo slovenske kraje. Plačane so te tolpe po 20 do 50 K na dan.

Madžarsko nasilje. V zadnjem času so Madžari pričeli na slovenskem ozemlju nasilno rekvizicijo vsega živeža in živine. Ugrabljeno blago odvažajo v notranjo Ogrsko. Ti lopovi najbrže slutijo, da bodo začasno v njihovi oblasti ležeče slovensko ozemlje morali zapustiti zato se maščujejo nad našim prebivalstvom na ta način, da ga popolnoma izropajo.

Nemške utrdbe na otoku Helgolandu in ob Kilskem prekopu bo dala ententa uni-

čiti. Nemci smejo obdržati le malenkostno število bojnih ladij. Kilski prekop pa bo odprt vsem narodom. S tem je uničeno za večne čase nemško gospodstvo na morju.

Mariborske novice.

Važne spremembe v naših šolah. Zaradi preustrojitve ljudskih in meščanskih šol se je pod predsedstvom višjega šol. nadzornika dr. Poljanca pri tukajšnjem okr. glavarstvu vršilo važno posvetovanje. Sklenilo se je, da se vsi nadučitelji mestnih in ljudskih šol odpusti in da se jih nadomesti s slovenskimi. Odstavljeni so tudi vsi oni učitelji in učiteljice, ki so se udeleževali agitacije za Nem. Avstrijo, posebno pa oni, ki so se udeležili demonstracije dne 27. januarja. Vršilo se bo štetje slovenskih otrok in na podlagi tega štetja se določijo izključno slovenske šole.

Snujte krajevne organizacije Jugosl. dem. stranke! Zdaj, ko leži nemško nasilje strto na tleh in dihamo sapo svobode, si moramo to na novo osvojeveno domovino tudi na znotraj urediti. Treba je postaviti temelje močni enotni kraljevini SHS, ki naj bodo zgrajeni na resnično demokratski podlagi. Ker bo moralo vse to izvesti ljudstvo samo v svobodnih in tajnih volitvah v vse zastope, je treba ljudstvo politično šolati na zaupnih sestankih in javnih shodih. Da se lahko taki shodi vršijo, je treba vsakem večjem kraju posebnega odbora J. D. S. ki vzame vso to nalogo v roko. Ta odbor naj zbere vse napredne ljudi obojega spola kot člane in jim prireja pospodarska in politična zborovanja.

Surovost nemškega dijaštva vidi se prav posebno iz pisma, katero je pisal osmošolec Kamniker iz Feldbacha v samostansko šolo v Št. Pavlu v Labodski dolini. Temu paglavcu so dali v 8. šoli vojno maturo zato, ker se je oglašil za vojaško službo v tistih tolpah, ki so napadale naše vojake pri Radgoni. Fantalin ni bil menda za rabo, zato so mu dali nalogo, da spremlja par naših ujetnikov na Dunaj. V pismu na pošolce pa se hvali, kakor se je maščeval nad Slovenci, ker je dosegel, da dva dni dotični ujetniki niso dobili nobene hrane. Želimo izvedeti od dotičnih ujetnikov, kateri so sedaj že izpuščeni, kako je še sicer ravnal ta pobalin z njimi. Menda se bo dalo ga še enkrat za ušesa prijeti.

Mornarji! Donavska flotila kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev potrebuje moštva, posebno strojnih in elektro-podčastnikov; oni, kateri so v Jugoslavijo pristojni in ki hočejo pri flotili služiti, naj se javijo osebno ali pismeno pri SHS mestnemu poveljstvu Maribor. Skupno odpotovanje se vrši 3. marca t. l. v Zagreb. Pristojbine ostanejo iste kot pri prejšnji c. in kr. mornarici, zraven tega dnevno 5 K doklade.

Nove vrste „protestanti“. V protestih proti Jugoslaviji so naši Nemci postali iznajdljivi. V zadnjem času so si izmislili že obrabljene recepte: odpad od rimo-katoliške cerkve in vpis med protestante. Praviijo, da je med to odlično versko družbo doslej no novo sprejetih že 300 nemških odpadnikov. Tolazimo se, da se za njimi ne bo nihče resno jokalo. In pa tudi, da jim tudi to protestiranje na vse zadnje ne bo prav nič pomagalo. Odločno je te vprašanje: hočejo ostati in živeti med nami, tedaj se morajo in se bodo morali vkloniti novi razmeram. Ali pa se poberejo svojim protesti in protestantizmom od tu preko Špilja, kamor jih srce žene.

Glede gostilne Rot na Teznu opozarjamo, da se vobče napačno imenuje gostilna Ilger, vulgo Roraj na Teznu, kot gostilna Rot. Ta gostilna se nahaja v Radvajnu, lastnik gostilne se imenuje Rot, gostilničar pa je Volmajer. Nedeljski poboj se je torej vršil v gostilni Ilger vulgo Roraj.

Tihotapstvo z našimi konji v Nemško Avstrijo se je v zadnjem času zelo razvilo, tudi v naši bližnji okolici. In to ravno v času, ko so naši kmetje morali v jeseni kupljene proti reverzu prevzete vojaške konje oddati vojaškim oblastim nazaj. Kako so naši kmetje prosili, naj se uvaža, da so živino čez zimo skoro brez hasni redili, zdaj pa ko bi jo nujno rabili za poljsko delo, jo morejo oddati, navadno vse te opravilene prošnje niso nič zalegle. Kmetje so konje morali oddati. Nasprotno pa se je tuptam opazilo, da so gotovi ljudje konje obdržali ne oziraje se na poziv, da govorilo se je celo, da dotičniki poziva sploh dobili niso. Tako se je n. pr. govorilo glede Josefa Beloglavca iz Studencev. Ravno v tem času pa se je v naši okolici razvila verižna kupčija s konji. V njo so bili baje zapleteni neki Liniger iz Studencev, Reibenschuh iz Pobrežja in Prah iz Pesnice. Pri enem zadnjih transportov so prišli na sled tej tihotapski kupčiji. Na cesti proti Špiljem so zasegli 22 konj, ki so bili namenjeni za Gradec. Upamo, da se bo posrečilo zaslediti še ostale družabnike te kupčije, morda bo tudi g. dr. Juritsch o tem kaj vedel?

Nedeljski poboj na Teznu. Kakor se nam iz Tezna sporoča, je nedeljski poboj v gostilni pri Roraju nastal vsled tega, ker natakarka ob 8. uri vojakom ni hotela več dati pijače, dočim so civilisti še dobili pijačo. Vojaki so zahtevali, da mora policijska ura veljati za vse, jednako. Tako je nastal prepir, ki se je razvil v pretep in pobijanje. Ki so vojaki odšli iz gostilne, so jih znani nemčurski pretepači — baje več bratov Riegler — napadli s streli. Zadeva je še v preiskavi.

Poboj v „Südamerika“. Ta „Südamerika“ ni tako daleč, vsak Mariborčan, ki pride v Radvajne, jo mora poznati. In v tej gostilni pravijo, da so pretečeno nedeljo poleg odveč vina točili tudi nekaj odveč človeške krvi. Govori se celo kar o 4 pobitih. Upajmo, da ni bilo tako hudo.

Krvavi dogodki v Hočah.

Odkar so se vrnili bivši nemško avstrijski vojaki iz fronte, se je pričelo sistematično preganjanje slovenskega prebivalstva. Ti bivši avstrijski vojaki so organizirali svoje boljševiske čete in ogrožajo posamezne ne-ljube jim Slovence. Pohajajo na lov in vprizarjajo organizirano agitacijo proti Jugoslaviji. Povelja za vstop v našo armado so se odtegnili z izgovori, češ, mi smo Nemško-Avstrijci in ne priznamo Jugoslavije. Vse to

obstoju javnega reda nevarno gibanje je vsaj pasivno podpiral orožniški postajevođa, prošuli preganjalec Slovencev stražmojster Preskar, ki bi že zdavno moral oditi iz te postaje. Glavna hujskača sta: Kovačič iz Razvanj, potem Werdnik, zaposlen v kurilnici južne železnice, ki se javil bolan, da doma lažje agitira proti Jugoslaviji. K tej družbi spadajo še: Rečnik Jože, Donig, Pfeifer in Wieser.

Ko je ta družba zvedela, da naši dijaki v nedeljo prirede gledališko predstavo, so se odločili za večji napad. Bilo je med večerno predstavo. V gostilni pri Frančesu (preje Stanič) se je zbrala večja slovenska družba, med drugim tudi nekaj vojakov in dijaštva iz Maribora. Okrog 8. ure vstopijo glavni pretepači v gostilniško sobo in prično brez vsakega povoda navzoče izzivati s kričanjem »Heil und Sieg!« O poteku dogodkov, ki so se na to izzivanje vršili, bomo še poročali. Doslej je toliko vgotovljeno, da so Nemci prvi izzvali dejanski napad. Med tem ko je vgasnila luč, se je pričelo v sobi streljanje. Eden pretepačev je slovenskemu vojaku vgrabil bodalo in z njim ogrožal tudi družbo v drugi sobi. Slovencem se je posrečilo napadalce pognati iz gostilne. Koliko je na naši strani ranjenih, dotlej še ni znano. Od nemške strani je ranjen neki Lorber, ki pa je baje le slučajno prišel že sredi poboja v gostilno. Rečnik, o katerem smo včeraj poročali, da je vstreljen, je le lahko ranjen in spada kot eden glavnih pretepačev v nemško druhal.

Taka je kultura avstrijsko-nemških hujskačev. Koliko časa jo bodo naše oblasti še molče podpirale?

Kletka za zrele ptice.

Naša državna policija je imela te dni pri izsledenju velikih in malih sleparjev, vlomilcev, tatov in tihotapcev itd. srečno roko. V kletko je vjela sledeče »zrele« ptice:

Nevaren slepar z hranil. knjižicami. Jože Bezenšek, brezposelni čevljar iz Dobrave pri Konjicah, je že dlje časa vodil hvaležno kupčijo z hranilnimi knjižicami. Vlagal je v razne denarne zavode na razna imena tako n. pr. na ime Korošec Jurij, Berglez Franc, Potočnik Anton, Leskovar Franc i. t. d., male hranilne vloge po pet kron. Teh 5 K je potem sam »povišal« na 8550 K, kaj ne, ni imel slabega okusa? Kadar je rabil več denarja, je vzel eno-takih knjižic in šel najraje k boljši gospodi in trgovcem, in tam je pod raznimi zvitiimi pretvezami skušal izvabljači na račun svojih »8550 K« večje svote, najraje kar po 2000 K, si je mislil, to se vsaj izplača. To kupčijo je poskušal pri več znanih gospodih tudi v Mariboru. Pri zadnjem poskusu, pri trgovcu Ulaga na Tegethoff. cesti pa je tičku spodletelo. G. Pišek, hranil. tajnik, je bil baje tako »hudoben«, da je mu znanemu tičku štrene zmešal. Kdor o gospodu Bezenšku še kaj več ve, naj nam kar pove.

Akcijska družba za vlom v zlatniške zaloge, ki je svojčas vprizarjala svoje »delo« pri Karnerju v Mariboru in tudi v Celju, se bo sedaj sešla na sestanek pri državnem pravdnistvu. Te družbe več ali manj deležni so: Arnejšek Franc, brivec iz Ljuter. ul. 5, Kramer

Emerik, natakark, Grajska ul. 22, Duh Karl, natakark, Grajska ul. 12. Glavna akcijonerja te »častite« družbe pa sta: Ferk Franc in Robinšek Karl. Vso to družbo ohranimo še v spominu.

Gospodje tihotapci iz Nem. Avstrije v zadnjem času pri nas nimajo več sreče. Danes je »roka pravice« zalotila dva taka gospoda: Mlinariča Maksa iz Sigmundstadt pri Gradcu in Rudolfa Friedla iz Gradca. Nakupovala sta okoli mesta in v mestu živež in tobak kar na debelo in ga skušala vtihotapiti preko meje. To pot vsaj sta imela smolo, iz katere upata rešitve po nekem tukajšnjem znanem Schweighoferju.

Prijatelj ljubljanskih zastorov. Jan Alojz, natakark brez posla iz Tegetthoffove ulice 64 se bo pri gospodi od državne policije in najbrže še eno stopnjo višje, izpovedal, kako je s tistim zastorom, ki je zmanjkal v hotelu »Union« v Ljubljani in ki je bil vreden svojih 800 kron.

Dopisi.

Iz Studencev. Nekterim Studenčanom iz Juričeve dobe novi poštar g. Kos ni po volji. Na Silvestrov večer sta ga Majhenič in Kristl (oba seveda pristna Nemca) pograbila brez vsakega vzroka v gostilni Vlahovičevi pri večerji ter ga vlekla iz sobe proti vratom. Navzoči žandarm ga je rešil, da se ni zgodilo kaj hujšega. Pri sodni razpravi dne 19. februarja sta obtoženca trdila, da sta samo iz navdušenja vzdignula g. poštarja na roke. Vkljub temu pa sta radi položila K 100 za srbsko siročad v ta namen, da je g. Kos vmaknil svojo tožbo.

Iz Dravskega polja. Izvedeli smo, da so te dni prišli na sled raznim sleparskim kupčijam, ki jih brezvestni ljudje vganjajo z Nemško Avstrijo. Dobro bi bilo, če bi se naše slavne oblasti odslej malo bolj brigale tudi za prekomerno kupčijo z vinom. Nemški prekupci zlasti oni iz Gradca so si izmislili imeniten recept, kako se najlažje vtihotaplja v vinskih sodih tudi — slanina (špeh). Nakupijo n. pr. po 2 soda vina, a v druge sode natlačijo slanino in druga živila. Ta živež gre potem nemoteno kot vino preko meje v Nem. Avstrijo. Torej malo strožja kontrola tudi na vinske sode!

Trgovec Gust. Pirchan

v Mariboru, Gosposka ulica, prodaja pod polovično nakupno ceno na debelo in drobno **papirno blago, Blaudruck in Glattblau.** 3-1

Pošteni hišnik ali hišnica brez otrok se sprejme. Prosto stanovanje in nekaj mesečne plače proti pogoju, da zna opravljati vsa gospodinska dela. Več se izve pri gosp. Francu Podgoršek, Maribor, Grajska ulica 7.

Karbidove svetilke

in sveče, velika izbirtka. Pri prodaji 5 ali več komadov precejšnji popust.

C. Th. Meyer

Maribor ob Dr., Zg. Gosposka ulica št. 39.

Franc Golob, čevljarski mojster

Cvetlična ulica 9

se priporoča cenj. občinstvu.